

คู่มือสรุปสาระสำคัญของกฎกระทรวงกำหนด ลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะ การให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสรุปสาระสำคัญของกฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2558 สำหรับการเตรียมสอบและติวเนื้อหา โดยเน้นการจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นลำดับ เปรียบเทียบข้อมูลเชิงลึก และสรุปประเด็นที่มักออกข้อสอบ เพื่อความสะดวกในการจดจำและทำความเข้าใจ

1. บทนำและวัตถุประสงค์หลักของการประกาศใช้

กฎกระทรวงฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

- **ผู้ลงนาม:** ศาสตราจารย์รัชตะ รัชตะนาวิน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข)
- **วันที่ให้ไว้:** 23 มีนาคม พ.ศ. 2558
- **วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา:** 2 เมษายน พ.ศ. 2558
- **การยกเลิกฉบับเดิม:** ให้ยกเลิกกฎกระทรวงว่าด้วยลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2545
- **เหตุผลการประกาศใช้:** เพื่อให้ครอบคลุมสาขาการประกอบโรคศิลปะที่เพิ่มขึ้น และให้ลักษณะของสถานพยาบาลสอดคล้องกับการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของการให้บริการทางการแพทย์

2. การจำแนกกลุ่มสถานพยาบาล

ตามกฎกระทรวงนี้ ได้มีการแบ่งประเภทสถานพยาบาลออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้ | ประเภทสถานพยาบาล | นิยาม | รูปแบบที่คุ้นเคย || ----- | ----- | ----- || **ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน** | สถานพยาบาลที่ให้บริการตรวจรักษาโดยไม่มีการพักค้างคืน | **คลินิก** || **รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน** | สถานพยาบาลที่มีบริการให้ผู้ป่วยพักค้างคืนเพื่อการรักษา | **โรงพยาบาล** |

3. สรุปรายละเอียด "คลินิก" (9 ประเภทหลัก)

ประเภทของคลินิก

1. **คลินิกเวชกรรม:** ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
2. **คลินิกทันตกรรม:** ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม
3. **คลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์:** ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง
4. **คลินิกกายภาพบำบัด:** ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด
5. **คลินิกเทคนิคการแพทย์:** ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์

6. **คลินิกการแพทย์แผนไทย:** รวมถึงการแพทย์แผนไทยประยุกต์
7. **คลินิกการประกอบโรคศิลปะ:** ดำเนินการโดยผู้ประกอบโรคศิลปะตามสาขานั้นๆ
8. **คลินิกเฉพาะทาง:** ด้านเวชกรรม ทันตกรรม หรือการพยาบาลฯ ซึ่งผู้ดำเนินการต้องได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสืออนุมัติจากสภาวิชาชีพ
9. **สหคลินิก:** จัดให้มีการประกอบวิชาชีพตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป โดยผู้ดำเนินการต้องเป็นบุคคลตามที่ผู้อนุญาตประกาศกำหนด

ลักษณะทั่วไปและข้อกำหนด (ตามข้อ 3 และ 4)

- **สถานที่:** ทำเลสะดวก ปลอดภัย อาคารมั่นคง สะอาด มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ
- **พื้นที่:** มีห้องตรวจเป็นสัดส่วน มีดัด มีระบบควบคุมการติดเชื้อ และการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม
- **พื้นที่เชื่อมต่อ:** พื้นที่ให้บริการต้องเชื่อมและเปิดติดต่อถึงกันได้
- **ข้อห้ามสำคัญ:**
- ห้ามตั้งในพื้นที่เดียวกับร้านขายยา ตามกฎหมายว่าด้วยยา
- ห้ามตั้งในพื้นที่เดียวกันกับการประกอบอาชีพอื่น (ยกเว้นมีการแบ่งพื้นที่ชัดเจนและไม่กระทบต่อวิชาชีพ)
- ห้ามตั้งในสถานที่เดียวกับสถานพยาบาลของรัฐ (เช่น ของกระทรวง, กทม., อบต. หรือ สภากาชาดไทย) ที่ให้บริการในลักษณะเดียวกัน

4. สรุปรายละเอียด "โรงพยาบาล"

การแบ่งขนาดตามจำนวนเตียง (ข้อ 5)

- **ขนาดเล็ก:** ไม่เกิน 30 เตียง
- **ขนาดกลาง:** 31 - 90 เตียง
- **ขนาดใหญ่:** ตั้งแต่ 91 เตียงขึ้นไป

ลักษณะทางกายภาพและมาตรฐานอาคาร (ข้อ 6 และ 7)

- **โครงสร้างอาคาร:** ต้องไม่ติดกับอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น (ยกเว้นกรณีเฉพาะที่กฎหมายผ่อนปรน)
- **ลิฟต์:** อาคารที่มีบริการผู้ป่วยตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป ต้องมีลิฟต์บรรทุกเตียงผู้ป่วยอย่างน้อย 1 ตัว
- **ทางสัญจร:** ส่วนที่ใช้เตียงเข็นต้องกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร
- **ทางลาด:** กรณีพื้นสูงต่ำไม่เท่ากัน ต้องมีทางลาดชันไม่เกิน 15 องศา พร้อมราวเกาะสำหรับผู้พิการ/ผู้สูงอายุ
- **พื้นที่อำนวยความสะดวกอื่น:** ร้านอาหารหรือร้านค้าต้องแยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกับแผนกผู้ป่วยในหรือผู้ป่วยนอก
- **ข้อกำหนดด้านกฎหมายอื่นๆ:** ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายควบคุมอาคาร, กฎหมายสาธารณสุข, กฎหมายผังเมือง และต้องมี **รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)** ที่ได้รับความเห็นชอบ

5. ตารางเปรียบเทียบเชิงลึก: แผนกบริการและระบบสนับสนุนในโรงพยาบาล 7 ประเภท

แผนก/ระบบสนับสนุน	ทั่วไป	ทันตกรรม	พยาบาล	กายภาพ	แผนไทย	เฉพาะทาง	เฉพาะกลุ่ม
เวชระเบียน / OPD / IPD	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้ป่วยฉุกเฉิน (ER)	✓	-	-	-	-	✓	✓
เภสัชกรรม	✓	✓	-	-	✓	✓	✓

หมายเหตุสำคัญ: โรงพยาบาล ขนาดเล็ก ในบางประเภท (ทั่วไป, ทันตกรรม, พยาบาลฯ, แผนไทย, เฉพาะทาง, เฉพาะประเภทผู้ป่วย) อาจไม่มีบางแผนกที่กำหนด (เช่น Lab, X-ray หรือผ่าตัด) แต่ต้องจัดให้มีบริการเท่าที่จำเป็น

6. บทเฉพาะกาลและระยะเวลาผ่อนปรน

เพื่อให้สถานพยาบาลเดิมปรับตัวได้ กฎกระทรวงได้กำหนดระยะเวลาผ่อนปรนไว้ดังนี้:

- **คลินิก:** ต้องปรับปรุงลักษณะทั่วไปและการบริการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ภายใน **1 ปี**
- **โรงพยาบาล:** ต้องปรับปรุงและจัดให้มีระบบสนับสนุนตามกฎหมายนี้ภายใน **2 ปี**
- **สิทธิยกเว้นพิเศษสำหรับโรงพยาบาลขนาดเล็กเดิม:**
- มิให้นำข้อกำหนดเรื่อง "โครงสร้างอาคารต้องไม่ติดกับสิ่งปลูกสร้างอื่น" มาบังคับใช้
- **เงื่อนไข:** ห้ามเพิ่มจำนวนเตียงเกินกว่าที่ได้รับอนุญาตไว้เดิมก่อนกฎกระทรวงนี้บังคับใช้

7. สรุปประเด็นเน้นจำ (Exam Highlights & Numbers)

- **ตัวเลขเตียง:** เล็ก (≤ 30) / กลาง (31-90) / ใหญ่ (≥ 91)
- **ลิฟต์เตียง:** บังคับเมื่ออาคารสูงตั้งแต่ **3 ชั้นขึ้นไป**
- **ทางสัญจรเตียงเข็น:** ความกว้างต้องไม่น้อยกว่า **2 เมตร**
- **ความชันทางลาด:** ต้องไม่เกิน **15 องศา**
- **สหคลินิก:** คือการรวมวิชาชีพตั้งแต่ **2 ลักษณะขึ้นไป**
- **EIA:** เป็นข้อกำหนดบังคับสำหรับสถานพยาบาลประเภท **โรงพยาบาล**
- **ระยะเวลาปรับตัว:** คลินิก **1 ปี** / โรงพยาบาล **2 ปี**
- **ห้ามตั้งรวม:** คลินิกห้ามตั้งในที่เดียวกับ **ร้านขายยา** หรือ **สถานพยาบาลรัฐ** ที่มีบริการแบบเดียวกัน
- **โรงพยาบาลทั่วไปต้องมี:** อายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม และสูตินรีเวชกรรม เป็นอย่างน้อย (พร้อมบริการพยาบาล เภสัช กายภาพ Lab และรังสี)